

Број/Број:01,02,03,03/11-05-404/10
Сарајево/Сарајево:8.2.2011.

IZVJEŠTAJ S PRVOG DIJELA REDOVNOG ZASJEDANJA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE VIJEĆA EVROPE, STRAZBUR, od 24. do 28.1.2011.

Prvi dio redovnog zasjedanja Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope za 2011. godinu održan je u Strazburu od 24. do 28. januara 2011. Zasjedanju su prisustvovali članovi Delegacije Parlamentarne skupštine BiH u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Evrope: Mladen Ivanić, Azra Hadžiahmetović i Milica Marković, te Edina Vejzagić, sekretar Delegacije, i Amila Žujo, prevodilac.

1. SUSRETI ČLANOVA DELEGACIJE PSBiH U TOKU ZASJEDANJA

Članovi Delegacije susreli su se u utorak, 25.1.2011., s predsjednikom Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope Mevlutom Čavušoğluom. Predsjednik Čavušoğlu informirao je članove Delegacije da je obavio razgovore s generalnim sekretarom Vijeća Evrope Thorbjornom Jaglandom i predsjedavajućim Komiteta ministara Vijeća Evrope – turskim ministrom vanjskih poslova Ahmetom Davutoğluom u vezi sa situacijom u Bosni i Hercegovini, te najavio dolazak predstavnika Vijeća Evrope u BiH nakon uspostave vlasti. S tim u vezi, zatražio je mišljenje članova Delegacije u vezi s datumom formiranja vlasti u BiH. Govoreći o dva suprotstavljena bloka – SDP, SDA, HSP, NSRZB s jedne strane, i SNSD, SDS, HDZ BiH i HDZ 1990, s druge strane, gosp. Ivanić izrazio je pesimizam u pogledu formiranja vlasti prije ljeta. Rekao je kako je potrebno da s jedne od strana neko načini prvi korak. Milica Marković rekla je kako je SNSD bio spreman na konstituiranje vlasti još 30.11.2010. (kada je održana konstituirajuća sjednica PDPSBiH), te da se čeka na dogovor stranaka iz Federacije BiH. Azra Hadžiahmetović istakla je kako je BiH došla na prekretnicu po pitanju ustavnih promjena, evropskog puta, ekonomske situacije i potrebe osiguravanja neophodne dinamike što govori da se formiranje vlasti treba obaviti na drugi, sadržajni način, odnosno putem onog što neki nazivaju programskom koalicijom. Gđa Hadžiahmetović smatra da je prije formiranja vlasti potrebno postignuti načelan dogovor o pitanjima kao što su evropski put i ustavne promjene. Dok drugi napreduju, BiH ostaje na istom mjestu, ili čak nazaduje i uskoro će doći u poziciju da njeno pitanje bude ponovo internacionalizirano. Gosp. Čavušoğlu podvukao je kako je u ovom trenutku najvažnije formirati vlast kako bi se počelo s reformama, te je postavio pitanje u vezi s pomacima u imenovanju predstavnika BiH na upražnjena mjesta u tijelima Vijeća Evrope. Članovi Delegacije pojasnili su da je Predsjedništvo BiH nadležno za imenovanje međunarodnih predstavnika BiH. Gosp. Čavušoğlu izrazio je nadu da će ovaj proces biti ubrzan imajući u vidu da je gosp. Bakir Izetbegović izabran za člana Predsjedništva BiH, te da kao bivši predsjedavajući Delegacije PSBiH u PSVE ima poseban senzibilitet prema ovom pitanju.

Trećeg dana zasjedanja održan je i sastanak s gđom Caroline Ravaud, šeficom Sekretarijata Monitoring komiteta PSVE, i gđom Karin Woldseth, izvjestiteljicom Monitoring komiteta za BiH. Na samom početku razgovora gđa Ravaud upozorila je da, ako novi sastav Delegacije Parlamentarne skupštine BiH u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Evrope ne bude dostavljen do sredine marta, odnosno do sastanka Stalnog komiteta PSVE (11.3.2011.), postoji rizik da BiH neće do kraja godine imati delegaciju u PSVE. Najavljujući posjetu izvjestilaca Monitoring komiteta PSVE, izjavila je kako nema svrhe organizirati posjetu prije formiranja vlasti, ali da će, nakon što do posjete dođe, prvo pitanje bh. vlastima biti presuda u predmetu Sejdić-Finci. Prema njenim riječima, Vijeću

Evrope potreban je snažan signal da bh. vlasti barem rade na provođenju presude. Također je istakla kako je za pohvalu činjenica da je BiH do sada ratificirala 76 konvencija Vijeća Evrope, što je jako dobro u usporedbi s drugim zemljama članicama. Milica Marković podsjetila je na prijedlog SNSD-a u vezi s provođenjem presude, ali da, obzirom na zahtjev stranaka iz Federacije BiH da se pristupi širim izmjenama Ustava, to nije bilo moguće. Vijeće Evrope može da pomogne u smislu slanja upozorenja da je provođenje presude prioritarno u odnosu na sva druga pitanja. Gđa Azra Hadžiahmetović rekla je kako bi bilo dobro da posjeta izvjestilaca Monitoring komiteta sačeka formiranje vlasti, te je ocijenila kako je činjenica da BiH može ostati bez učešća u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Evrope veoma loša za Bosnu i Hercegovinu. Sve političke stranke su verbalno za provođenje presude, ali se još uvijek nije došlo do njegovog sadržaja i modaliteta. Osvrćući se na izjavu gđe Ravaud da Venecijanska komisija stoji na raspolaganju, gđa Hadžiahmetović istakla je kako između političkih stranaka u BiH postoje razlike i u odnosu prema ulozi tijela poput Venecijanske komisije i njihovog učešća u procesu ustavnih promjena. Izrazila je spremnost da će podržati rješenja koja će ići u prilog provođenju presude.

2. TEME ZASJEDANJA

Navodi o nehumanom postupanju s ljudima i nelegalna trgovina organima na Kosovu

Januarsko zasjedanje Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope obilježeno je raspravom o navodima o nehumanom postupanju s ljudima i nelegalnoj trgovini ljudskim organima na Kosovu, a na osnovu izvještaja koji je pripremio izvjestilac Komiteta za ljudska prava i pravne poslove Dick Marty (Švicarska, ALDE). U Izvještaju se navodi da su nađeni brojni konkretni pokazatelji da je određeni broj Srba i kosovskih Albanaca bio zatočen u tajnim pritvorima pod kontrolom Oslobođilačke vojske Kosova (OVK) na sjeveru Albanije, te da su bili izvrgnuti mučenju prije nego što su nestali. Pored toga, tvrdi se da su u periodu neposredno nakon prestanka oružanog sukoba, zatvorenici uklanjani organi kako bi bili odneseni u inozemstvo radi transplantacije. U Rezoluciji 1782 (2011)¹ koju su nakon iscrpne rasprave usvojili, članovi PSVE zatražili su detaljne istrage o postojanju tajnih pritvora pod kontrolom OVK, kao i o nestancima koji se povezuju uz kosovski rat, te o sprezi između organiziranog kriminala i političkih krugova. Parlamentarci su dalje pozvali na davanje jasnog mandata, resursa i najviše političke podrške Misiji EU na Kosovu (EULEX) koji su potrebni za provođenje njene izuzetno složene i značajne uloge. Od albanskih vlasti zatraženo je da bezrezervno sarađuju s EULEX-om i svim međunarodnim tijelima čiji mandat bude otkrivanje istine o zločinima koji se povezuju s ratom na Kosovu, bez obzira na porijeklo počinitelja i žrtava. U diskusiji o ovoj temi učestvovali su i gđa Milica Marković i gosp. Mladen Ivanić. Gđa Marković je najprije čestitala gosp. Dicku Martyu na izvanredno pripremljenom izvještaju. Ocijenila je kako je Kosovo postalo veoma problematična regija u središtu Evrope u kojoj su se desile najstrašnije stvari kao što su: trgovina ljudskim organima, organizirani kriminal, vađenje organa zatvorenicima, ratni zločini, postojanje tajnih zatvora, trgovina heroinom i drugim narkoticima. Nadalje je navela da smatra da je sve što je u izvještaju navedeno istinito, ali je i postavila pitanje šta će biti učinjeno poslije izvještaja, odnosno da li postoji dovoljno odlučnosti i snage da se provede detaljna istraga s ciljem kažnjavanja ratnog zločina, borbe protiv organiziranog kriminala, zadovoljenja pravde za žrtve, determiniranja Kosova kao tržišta ljudskim organima, heroinom i drugim narkoticima. Usvajanje predložene rezolucije značilo bi da postoji volja i odlučnost da se Kosovo markira kao problematičan region, da Kosovo nije *a priori* privilegirano i da Evropa ima načina da se tome suprotstavi. Gđa Marković je izjavila kako se zločini OVK Hašima Tačija ne ograničavaju samo na Kosovo, te je navela slučaj nestanka četiri autobusa sa izbjeglicama 1992. godine u Bosanskom Brodu. Dvanaest godina kasnije, u selu Sijekovac blizu Broda otkrivena je masovna grobnica u kojoj je nađeno 59 leševa od kojih su 23 bila dječija. „Nakon otkrivanja grobnice Udruženju porodica nestalih lica javila se osoba koja je priznala da je učestvovala u tom masakru i rekla da su prije smrti povadeni organi ženama i djeci. Ti povadeni organi poslani su u mjesto gdje je organizirana nedozvoljena trgovina ljudskim organima. To je strašan zločin. Udruženje porodica nestalih lica posjeduje dokaze da su počinitelji tog masakra

¹ Rezolucija 1782 (2011) nalazi se u prilogu Izvještaja

pripadnici OVK. Više podataka o žrtvama i masakru posjeduje tužilac iz Tužilaštva BiH Dejvid Švendimen koji je otišao iz BiH i danas radi kao međunarodni tužilac na Kosovu, Britanski institut za forenzičku ekspertizu i naravno Udruženje porodica nestalih lica Republike Srpske. Zbog istine i zadovoljenja pravde za žrtve pozivam Vas, gospodine Marti, da Vi ili neko drugi iz Vijeća Evrope sakupi sve ove podatke i uvrsti ih u ovaj izvještaj. Ubijedena sam da su oni koji su odgovorni za zločine na Kosovu bili i nalogodavci za zločine u Brodu. Na kraju smatram da rezolucija zaslužuje našu podršku i još jednom čestitam gospodinu Martiju na veoma kompleksnom i hrabrom izvještaju”, rekla je gđa Marković.

Gosp. Ivanić je također podržao izvještaj gosp. Martija. U svom izlaganju osvrnuo se na pitanje uloge međunarodne zajednice i činjenicu da ona nije ranije reagirala. Postavio je pitanje zašto su raniji izvještaji o ovoj temi skrivani, te da li, ako je to učinjeno iz pragmatičnih razloga, treba dozvoliti da zbog pragmatizma u opasnost budu dovedene osnovne vrijednosti poput ljudskih života. „Na Balkanu obično postoji dobra i loša strana stvari, ali nijedna strana nije u potpunosti loša ili u potpunosti dobra. Možete imati favorita, ali grešaka će uvijek biti. Od primarnog je značaja da postoji neutralan međunarodni pristup. Nažalost, u ovom slučaju se to nije desilo. Moramo naučiti lekcije za naredne misije. Za mene je to posebno značajno. Ključni aspekt naše diskusije mora biti odgovor na pitanje šta možemo učiniti kako bismo spriječili da se to ponovi. Također je potrebno da pošaljemo poruku da je neprihvatljivo da ljudi koji su za ovo odgovorni ne budu pozvani na odgovornost.“

Zaštita svjedoka na Balkanu kao temelj pomirenja

Rasprava o zaštiti svjedoka na Balkanu održana je na osnovu izvještaja Jean Charlesa Gardetta (Monako, EPP/CD). Gosp. Gardetto je nakon posjeta Srbiji, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Kosovu utvrdio da nivo zaštite svjedoka varira od zemlje do zemlje što ima cijeli niz posljedica poput odavanja identiteta zaštićenih svjedoka u Hrvatskoj, prijatnji svjedocima u BiH, te ubistava svjedoka na Kosovu. „Bez pouzdane i trajne zaštite svjedoka, pravda i pomirenje ne mogu biti postignuti“, navodi se u izvještaju. S tim u vezi, Skupština je pozvala vlasti Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije i Kosova da unaprijede zaštitu svjedoka u slučajevima ratnih zločina koji se vode na nacionalnim sudovima. Rasprava je rezultirala jednoglasnim usvajanjem Rezolucije 1784 (2011).

Obaveza zemalja članica VE da sarađuju u procesuiranju ratnih zločina

Gosp. Miljenko Dorić (Hrvatska, ALDE) pripremio je u ime Komiteta za pravne poslove i ljudska prava PSVE izvještaj o obavezi zemalja članica VE da sarađuju u procesuiranju ratnih zločina, kako bi se izbjegla nekažnjivost. U Rezoluciji 1785 (2011) koja je usvojena na osnovu ovog izvještaja pozdravlja se napredak koji su učinile zemlje bivše Jugoslavije s ciljem smanjenja nekažnjivosti putem pojačane saradnje koja uključuje zaključivanje sporazuma o bilateralnom izručenju i priznavanju stranih presuda. Također je pozitivnim ocijenjena saradnja između državnih tužilaca ovih zemalja koji su zaključili bilateralne sporazume omogućivši na taj način razmjenu informacija i dokaza. Skupština je pozvala vlade zemalja članica da se suzdrže od davanja državljanstva osobama optuženim za ratne zločine u drugim državama, da zahtjeve za izručenje razmatraju brže, te da zahtjeve za izručenje kada su u pitanju ratni zločini procesuiraju u dobroj vjeri.

Pomirenje i politički dijalog između zemalja bivše Jugoslavije

Izvještaj o pomirenju i političkom dijalogu između zemalja bivše Jugoslavije na osnovu kojeg je održana rasprava u Parlamentarnoj skupštini VE pripremio je gosp. Pietro Marcenaro (Italija, SOC). U izvještaju se navodi da zemlje bivše Jugoslavije moraju udvostručiti napore kako bi postigle pomirenje i priključile se evroatlantskim integracijama. PSVE je, između ostalog, pozvala zemlje bivše Jugoslavije da pitanje nestalih lica tretiraju kao prioritet, da u potpunosti sarađuju s Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju, osiguraju punu zaštitu svjedoka, pruže podršku za povratak i reintegraciju izbjeglica, te riješe teritorijalne sporove. U usvojenoj Rezoluciji 1786

(2011)² Skupština poziva Bosnu i Hercegovinu da preduzme hitne korake u smislu poštovanja svojih obaveza koje ima kao članica Vijeća Evrope, te provede sveobuhvatne ključne reforme, uključujući i ustavnu. U diskusiji je učestvovala i gđa Milica Marković koja je ocijenila da izvještaj vjerodostojno oslikava današnju situaciju među zemljama bivše Jugoslavije. Ta situacija se značajno popravila u posljednjih četiri-pet godina, posebno kada je riječ o odnosima između Srbije i Hrvatske. Gđa Marković je istakla kako i BiH ima interes za uspostavljanje pomirenja između zemalja bivše Jugoslavije, ali su istovremeno koegzistencija i mir između tri konstitutivna naroda u BiH dobra okolnost za susjedne zemlje. Zbog toga je veoma važna saradnja između Beograda, Zagreba i Sarajeva. Kada je u pitanju trajno pomirenje i razumijevanje u BiH, prema mišljenju gđe Marković, potrebno je definirati dva važna pitanja: pitanje nestalih i pitanje reforme Ustava. Navela je kako se Institut za traženje nestalih lica u 90% slučajeva bavi traženjem nestalih Bošnjaka, dok su nestali Srbi i Hrvati za Institut nevažni i upravo to predstavlja kamen spoticanja na putu ka pomirenju u BiH. Nadalje je govorila o neslaganju po pitanju ustavne reforme, pri čemu je naglasila da za Republiku Srpsku ustavna reforma u smislu provedbe odluke Suda za ljudska prava u slučaju Sejdić-Finci, nije sporna. Preporuku „Prihvatite prošlost i okrenite se prema budućnosti“ u Bosni i Hercegovini je lako reći, ali teško ostvariti, ocijenila je gđa Marković. Na kraju je podržala predloženu rezoluciju jer smatra da bi ona mogla manifestirati interes i podršku svim zemljama bivše Jugoslavije kako bi što prije došle u poziciju dobrih susjeda i u proces u kojem će realnost biti sagledavana kroz perspektivu budućnosti.

U toku januarskog dijela redovnog zasjedanja PSVE, parlamentarci su raspravljali još i o:

- Provođenju presuda Evropskog suda za ljudska prava (Rezolucija 1787 (2011) i Preporuka 1955 (2011));
- Zaštiti kršćanskih zajednica na Bliskom Istoku (Preporuka 1957 (2011)),
- Situacijama u Bjelorusiji (Rezolucija 1790 (2011)) i Tunisu (Rezolucija 1791 (2011))
- Zaštiti novinarskih izvora (Preporuka 1950 (2011)),
- Reformi Vijeća Evrope (Rezolucija 1783 (2011) i Preporuka 1951 (2011)),
- Monitoringu obaveza zemalja članica VE u pogledu socijalnih prava (Rezolucija 1792 (2011) i Preporuka 1958 (2011)),
- Politikama preventivne zdravstvene njege u zemljama članicama VE (Preporuka 1959(2011))
- Promoviranju aktivnog starenja (Rezolucija 1793 (2011)),
- Zaštiti izbjeglica i migranata u slučajevima ekstradicije i protjerivanja (Rezolucija 1788 (2011) i Preporuka 1956 (2011)).

2. OBRAĆANJA PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI VIJEĆA EVROPE

Abdullah Gül, predsjednik Republike Turske

U svom govoru, predsjednik Gül rekao je kako rastući pesimizam u Evropi danas oblikuje njen politički život, te da su u evropskim društvima sve prisutnije pojave netolerancije i diskriminacije. Osim toga, slabljenje društvenih veza, radikalizacija i povećanje jaza između različitih religijskih, etničkih i kulturnih zajednica predstavljaju trendove zbog kojih bi svi trebalo da se zabrinu. Istakao je posebnu ulogu Vijeća Evrope koje je već uradilo mnogo, ali i dalje radi na promoviranju mirnog suživota i uzajamnog poštovanja između naroda različitog porijekla, kultura i vjera koji žive u Evropi. Kao čuvar Evropske konvencije o ljudskim pravima, Vijeće Evrope ima obavezu da brani vrijednosti koje predstavljaju preduslove demokratske sigurnosti i stabilnosti u Evropi. Pred Evropom stoje brojni izazovi i danas je potrebno izgraditi „ujedinjenu evropsku savjest“ za slobodniju, sigurniju i ujedinjenu Evropu. „Vijeće Evrope je utjelovljenje naših vrijednosti i aspiracija. Stoga je to pravo mjesto za njegovanje evropske savjesti. Radimo zajedno i djelujemo zajedno kako bismo je sagradili“, zaključio je predsjednik Gül.

² Rezolucija 1786 (2011) nalazi se u prilogu Izvještaja

Boris Tadić, predsjednik Republike Srbije

Predsjednik Republike Srbije govorio je o izazovima koje u narednih deset godina čekaju Srbiju, region i Evropu. Prvi izazov odnosi se na ispunjavanje standarda EU kako bi Srbija i druge zemlje regiona što je prije moguće postale punopravni članovi Unije. Drugi se tiče potrebe za nastavkom procesa pomirenja u regionu, dok se treći izazov odnosi na savremene prijetnje demokratskim procesima i mjerama koje je potrebno preduzeti s ciljem borbe protiv onih koji žele zloupotrijebiti demokratiju i ekonomiju. Srbija osjeća da može dati pozitivan doprinos daljnjem napretku regiona. Pomirenje je za Srbiju politički prioritet jer ono predstavlja strateški i moralni imperativ. Gosp. Tadić je govorio o unapređenju odnosa s Hrvatskom i Bosnom i Hercegovinom, pri čemu je naglasio da Srbija podržava teritorijalni integritet BiH. „Naš je zajednički zadatak da pomognemo uspostavljanju takve strukture vlasti koja poštuje prava i interese dva entiteta i tri konstitutivna naroda.“, rekao je Tadić. Posebnu zabrinutost predsjednik Tadić izrazio je u pogledu organiziranog kriminala. „U našem regionu imamo posebnu odgovornost da uspostavimo strateški savez protiv organiziranog kriminala. Nadamo se da će svi na Zapadnom Balkanu borbu protiv organiziranog kriminala učiniti prioritetom. Dugujemo to našim građanima, našim susjedima u Evropskoj uniji i našoj narednoj generaciji“, poručio je gosp. Tadić.

Traian Băsescu, predsjednik Rumunije

Gosp. Băsescu je akcentirao svog izlaganja stavio na zaštitu nacionalnih manjina i Roma. Istakao je kako zaštita prava i integracija Roma ne mogu biti samo odgovornost zemalja njihovog porijekla, nego da to zahtijeva i međunarodnu saradnju i podršku panevropskih institucija, kao što je i Vijeće Evrope. Upozorio je na rastuću tendenciju u Evropi da se odgovornost problema prebaci na migrante, te istakao kako VE može igrati ključnu ulogu u otkrivanju problema u njihovoj ranoj fazi, kako bi borba protiv tih problema bila što efikasnija.

Ahmet Davutoğlu, ministar vanjskih poslova Turske i predsjedavajući Komiteta ministara VE

Gosp. Davutoğlu obratio se Skupštini u svojstvu predsjedavajućeg Komiteta ministara Vijeća Evrope podsjetivši na prioritete turskog predsjedavanja Vijećem Evrope: podrška reformi Vijeća Evrope, provođenje reforme Evropskog suda za ljudska prava, jačanje nezavisnih mehanizama nadzora, proces pristupanja Evropske unije Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima, prevazilaženje izazova koji se javljaju u multikulturalnim evropskim društvima. Osvrćući se na situaciju u pojedinim državama članicama, ministar Davutoğlu govorio je i o regionu Jugoistočne Evrope ocijenivši ohrabrujućim napredak Crne Gore i Srbije u ispunjavanju obaveza. Rekao je kako je proces pomirenja i približavanja u ovom regionu veoma značajan, te je izrazio nadu da će, zarad mira i političke stabilnosti u regionu, taj proces biti nastavljen i u 2011. godini. Kada je u pitanju pozicioniranje VE na planu vanjskih odnosa, ministar Davutoğlu potvrdio je namjeru jačanja saradnje s Ujedinjenim narodima i posebno sa OSCE-om

Thorbjørn Jagland, generalni sekretar Vijeća Evrope

Fokus izlaganja gosp. Jaglanda bio je na reformi Vijeća Evrope čiji su ciljevi: unapređenje instrumenata VE kako bi provelo vladavinu prava zasnovanu na demokratskim standardima i standardima ljudskih prava na cijelom kontinentu; izgradanja kulture zajedničkog života; širenje interakcije sa susjedima; te bolje iskorištavanje potencijala saradnje s partnerima Vijeća Evrope.

Izveštaj pripremila
sekretar Delegacije

Edina Vejzagić